

Likkutei Sichos

Volume 19 | Ki Tavo | Sicha 1 Source Sheet

1. דברים כ"ו:א-י"ט

(א) והיה כִּי-תבוא אל-הארץ אשר ה' אֱלֹהֶיךָ נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה: (ב) ולקחת מראשית | כִּלְפָרֵי האדמה אשר תביא מארצך אשר ה' אֱלֹהֶיךָ נתן לך ושמרת בטנא והלכת אל-המקום אשר יבחר ה' אֱלֹהֶיךָ לשכן שמו שם: (ג) ובאת אל-הפּהֶן אשר יהיה בַּיָּמִים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אֱלֹהֶיךָ כִּי-באתי אל-הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו: (ד) ולקח הפּהֶן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה' אֱלֹהֶיךָ: (ה) וענית ואמרת לפני ה' אֱלֹהֶיךָ ארמי אבד אבי וירד מצרימה וגר שם במתי מעט ויהי-שם לגוי גדול עצום ורב: (ו) וירעו אתנו המצרים ויעונו ויתנו עלינו עבדה קשה: (ז) ונצלע אל-ה' אֱלֹהֵי אבותינו וישמע ה' את-קלנו ויגא את-ענינו ואת-עמלנו ואת-לחצנו: (ח) ויזאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרע נטויה ובמרא גדל ובאותות ובמפתים: (ט) ויבאנו אל-המקום הזה ויתן-לנו את-הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש: (י) ועתה הנה הבאתי את-ראשית פְּרֵי האדמה אשר-נתתה לי ה' והנחתו לפני ה' אֱלֹהֶיךָ והשתחית לפני ה' אֱלֹהֶיךָ: (יא) ושמחת בכל-הטוב אשר נתן-לך ה' אֱלֹהֶיךָ ולביתך ואלוי והגר אשר בקרבך: {ס} (יב) כִּי תכלה לעשר את-כל-מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולאִלמנה ואכלו בשעריך ושבועו: (יג) ואמרת לפני ה' אֱלֹהֶיךָ בערתי הקדש מן-הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ואלמנה ככל-מצותך אשר צויתני לא-עברתי ממצותיך ולא שכחתי: (יד) לא-אכלתי באני ממנו ולא-בערתי ממנו בטמא ולא-נתתי ממנו למת שמעתי בקול ה' אֱלֹהֵי עשיתי ככל אשר צויתני: (טו) השקיפה ממעון קדשך מן-השמים וברך את-עמך את-ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו כְּאִשֶׁר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש: {ס} (טז) היום הזה ה' אֱלֹהֶיךָ מצוה לעשות את-החקים האלה ואת-המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל-לבבך ובכל-נפשך: (יז) את-ה' האמרת היום להיות לך לאלקים וללכת בדרךיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו ולשמע בקולו: (יח) וה' האמרת היום להיות לך לעם סגלה כְּאִשֶׁר דָּבַר-לְךָ ולשמר כל-מצותיו: (יט) ולתתך עליון על כל-הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת ולהיתך עם-קדש לה' אֱלֹהֶיךָ כְּאִשֶׁר דָּבַר:

Devarim 26

(1) When you enter the land that Hashem your God is giving you as a heritage, and you possess it and settle in it, (2) you shall take some of every first fruit of the soil, which you harvest from the land that Hashem your God is giving you, put it in a basket and go to the place where Hashem your God will choose to establish His name. (3) You shall go to the priest in charge at that time and say to him, "I acknowledge this day before Hashem your God that I have entered the land that Hashem swore to our fathers to assign us." (4) The priest shall take the basket from your hand and set it down in front of the altar of Hashem your God. (5) You shall then recite as follows before Hashem your God: "My father was a fugitive Aramean. He went down to Egypt with meager numbers and sojourned there; but there he became a great and very populous nation. (6) The

Egyptians dealt harshly with us and oppressed us; they imposed heavy labor upon us. (7) We cried to Hashem, the God of our fathers, and Hashem heard our plea and saw our plight, our misery, and our oppression. (8) Hashem freed us from Egypt by a mighty hand, by an outstretched arm and awesome power, and by signs and portents. (9) He brought us to this place and gave us this land, a land flowing with milk and honey. (10) Wherefore I now bring the first fruits of the soil which You, O LORD, have given me.” You shall leave it before Hashem your God and bow low before Hashem your God. (11) And you shall enjoy, together with the Levite and the stranger in your midst, all the bounty that Hashem your God has bestowed upon you and your household. (12) When you have set aside in full the tenth part of your yield—in the third year, the year of the tithe—and have given it to the Levite, the stranger, the fatherless, and the widow, that they may eat their fill in your settlements, (13) you shall declare before Hashem your God: “I have cleared out the consecrated portion from the house; and I have given it to the Levite, the stranger, the fatherless, and the widow, just as You commanded me; I have neither transgressed nor neglected any of Your commandments: (14) I have not eaten of it while in mourning, I have not cleared out any of it while I was unclean, and I have not deposited any of it with the dead. I have obeyed Hashem my God; I have done just as You commanded me. (15) Look down from Your holy abode, from heaven, and bless Your people Israel and the soil You have given us, a land flowing with milk and honey, as You swore to our fathers.” (16) This day, Hashem, your God, is commanding you to fulfill these statutes and ordinances, and you will observe and fulfill them with all your heart and with all your soul. (17) You have affirmed this day that Hashem is your God, that you will walk in His ways, that you will observe His laws and commandments and rules, and that you will obey Him. (18) And Hashem has affirmed this day that you are, as He promised you, His treasured people who shall observe all His commandments, (19) and that He will set you, in fame and renown and glory, high above all the nations that He has made; and that you shall be, as He promised, a holy people to Hashem your God.

2. רש"י על דברים כ"ו:ט"ז

ושמרת ועשית אותם . בת קול מברכתו — הבאת בכורים היום, תשנה לשנה הבאה :

Rashi on Deuteronomy 26:16

You will observe and fulfill them: A heavenly voice is blessing you: “You have brought the first fruits today-[so] will you merit to bring them next year!”

3. רש"י על דברים כ"ו:ט"ו

השקיפה ממעון קדשך . עשינו מה שגזרת עלינו, עשה אתה מה שעליך לעשות (ספרי), שאמרת (ויקרא כ"ו) "אם בחקתי תלכו ... ונתתי גשמיכם בעתם:"

Rashi on Deuteronomy 26:15

שקיפה ממעון קדשך GLANCE DOWN FROM THE RESIDENCE OF THY HOLINESS . . [AND BLESS THY PEOPLE ISRAEL — We have fulfilled what You have decreed upon us. Now You do what is incumbent upon You to do (Sifrei , Ma'aser Sheni 5:13), for You said, “If you follow My statutes... then I shall give [you] your rains in their [proper] time....” (Lev. 26:3-4).

4. רש"י על דברים כ"ו:י"ז

האמרת ... האמירך. אין להם עד מוכיח במקרא, ולי נראה שהוא לשון הפרשה והבדלה — הבדלת לך מאלהי הנקר להיות לך לאלהים והוא הפרישה אליו מעמי הארץ להיות לו לעם סגלה, ומצאתי להם עד והוא לשון תפארת כמו (תהלים צ"ד) "ותאמרו כל פעלי און":

Rashi on Deuteronomy 26:17

Heb. האמרת... האמירך. We do not find any equivalent expression in the Scriptures [which might give us a clue to the meaning of these words]. However, it appears to me that [the expression האמיר] denotes separation and distinction. [Thus, here, the meaning is as follows:] From all the pagan deities, you have set apart Hashem for yourself, to be your God, and He separated you to Him from all the peoples on earth to be His treasured people. [Notwithstanding,] I did find a similar expression [to האמיר], which denotes "glory," as in the verse "[How long will] all workers of violence praise themselves (ותאמרו)?" (Ps. 94:4).

5. דברים כ"ח:א-ד'

והיה אם-שמעו תשמע בקול יהוה אלהיך לשמר לעשות את-כל-מצותיו אשר אנכי מצוך היום ונתנה יהוה אלהיך עליון על כל-גוי הארץ: ובאו עליך כל-הברכות האלה והשיגך כי תשמע בקול יהוה אלהיך: ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה: ברוך פרי-בטןך ופרי אדמתך ופרי בהמתך שגר אלפיך ועשתרות צאנך:

Deuteronomy 28:1-4

Now, if you obey Hashem your God, to observe faithfully all His commandments which I enjoin upon you this day, Hashem your God will set you high above all the nations of the earth. All these blessings shall come upon you and take effect, if you will but heed the word of Hashem your God: Blessed shall you be in the city and blessed shall you be in the country. Blessed shall be the issue of your womb, the produce of your soil, and the offspring of your cattle, the calving of your herd and the lambing of your flock.

6. שמות י"ג:ה'

והיה כי-יביאך יהוה אל-ארץ הפנימי והחתי והאמרי והחני והיבואי אשר נשבע לאבותיך לתת לך ארץ זבת חלב ודבש (ועבדת את-העבדה הזאת בחדש הזה):
רש"י: זבת חלב ודבש. חלב זב מן העזים, והדבש זב מן התמרים ומן התאנים:

Exodus 13:5

So, when Hashem has brought you into the land of the Canaanites, the Hittites, the Amorites, the Hivites, and the Jebusites, which He swore to your fathers to give you, a land flowing with milk and honey, (you shall observe in this month the following practice:)

Rashi: **FLOWING WITH MILK AND HONEY** — milk flows from the goats and honey flows from the dates and from the figs.

7. דברים י"ד:ב-כ"ג

ועשר תעשר את כל-תבואת זרעך היצא השדה שגה שנה: ואכלת לפני | יהוה אלהיך במקום אשר-יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכלת בקרך וצאנך למען תלמד ליראה את-יהוה אלהיך כל-הימים:

Deuteronomy 14:22-23

You shall set aside every year a tenth part of all the yield of your sowing that is brought from the field. You shall consume the tithes of your new grain and wine and oil, and the firstlings of your herds and flocks, in the

presence of Hashem your God, in the place where He will choose to establish His name, so that you may learn to revere Hashem your God forever.

8. דברים ח' ז-ח'

כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל-אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נְחָלִי מַיִם עֵינַת וְתַהֲמַת יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְקָר: אֶרֶץ חֹטֶה וְשֹׁעֵרָה וְגִפְן וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ-זֵית שֶׁמֶן וְדָבָשׁ:

Deuteronomy 8:7-8

For Hashem your God is bringing you into a good land, a land with streams and springs and fountains issuing from plain and hill; a land of wheat and barley, of vines, figs, and pomegranates, a land of olive trees and honey;

9. רש"י על דברים כ"ז:ב'

מראשית. ולא כל ראשית, שאין כל הפרות חייבים בבכורים אלא שבעת המינין בלבד, נאמר כאן "ארץ" ונאמר להלן (דברים ח') "ארץ חטה ושערה וגו'", מה להלן משבעת המינים שנשתבחה בהן ארץ ישראל, אף כאן שבח ארץ ישראל שהן שבעת מינין (ספרי; מנחות פ"ד): **זית שמן.** זית אגורי, ששמנו אגור בתוכו (ספרי; ברכות ל"ט): **ודבש.** הוא דבש תמרים (ספרי):

Rashi on Deuteronomy 26:2

מראשית [THEN THOU SHALT TAKE] OF THE FIRST [OF ALL THE FRUIT OF THE GROUND] — of the first fruits, but not all the first fruits, for not all fruits are subject to the duty of bringing to the Temple their first-fruits, only the seven chief kinds of products of Palestine alone, for there is mentioned here ארץ, "the land" (אשר תביא מארצך) and it states there (Deuteronomy 8:8) "a land (ארץ) of wheat, and barley, etc.", (thus suggesting an analogy — that the fruits of the land referred to here are those enumerated there). What is it that Scripture is speaking of there? Of the seven products through which the land of Israel is distinguished! So, too, here it speaks only of the distinguished products of the land of Israel which are seven species only (Sifrei Devarim 297:4; Menachot 84b). זית mentioned as one of these distinguished products is the Agari olive, in which the oil is gathered in one place. HONEY is honey of dates (not of bees).

10. רש"י על דברים כ"ז:ב'

מראשית . אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה, כורף עליה גמי לסימן ואומר "הרי זו בכורים" (ספרי; בכורים ג):

Rashi on Deuteronomy 26:2

OF ITS FIRST FRUITS — but not all the first fruits (not even of the seven species mentioned above) but when a man goes into his field and sees for the first time that year a fig that has ripened he binds a piece of straw round it as an indication and says "Lo, this is בכורים" (and it suffices) (Sifrei Devarim 297:7; Mishnah Bikkurim 3:1).

11. דברים ה' י"ט-כ"ה

אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר ה' אֶל-כָּל-קְהֵלְכֶם בְּהַר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הָעֹנֵן וְהַעֲרֹפֶל קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יָסַף וַיִּכְתְּבֶם עַל-שְׁנֵי לְחֹת אֲבֹנִים וַיִּתֶּנֶם אֵלַי: וַיְהִי כַשְׁמַעְכֶּם אֶת-הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְהַקֵּר בָּעַר בָּאֵשׁ וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כָּל-רֵאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם וְזַקְנֵיכֶם: וַתֹּאמְרוּ הֵן הָרֵאנוּ ה' אֱלֹקֵינוּ אֶת-כַּבְדּוֹ וְאֶת-גְּדֻלּוֹ וְאֶת-קוֹלוֹ שֶׁמַּעֲנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הַיּוֹם הַזֶּה רֵאִינוּ כִּי-יִדְבֵר אֱלֹקִים אֶת-הָאָדָם וְחַי: וְעַתָּה לָמָּה נָמוּת כִּי תֹאכְלֵנוּ הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת אִם-יֹסִיפִים | אֲנַחְנוּ לְשַׁמֵּעַ אֶת-קוֹל ה' אֱלֹקֵינוּ עוֹד וְמִתְּנוּ: כִּי מִי כָל-בָּשָׂר אֲשֶׁר שָׁמַע קוֹל אֱלֹקִים חַיִּים מִדְּבַר מִתּוֹךְ-

הָאֵשׁ כָּמֹנֵי יְיָ: קִרְבַּת אֶתְּהָ וְשָׁמַע אֶת כָּל-אֲשֶׁר יֹאמַר ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֶת | תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ אֶת כָּל-אֲשֶׁר יְדַבֵּר ה' אֱלֹהֵינוּ אֵלֶיךָ וְשָׁמַעְנוּ וְעָשִׂינוּ: וַיִּשְׁמַע ה' אֶת-קוֹל דְּבָרֵיכֶם בְּדַבְּרְכֶם אֵלַי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי שְׁמַעְתִּי אֶת-קוֹל דְּבָרֵי הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַי הִיטִיבוּ כָל-אֲשֶׁר דִּבְּרוּ:

Deuteronomy 5:19-25

Hashem spoke those words—those and no more—to your whole congregation at the mountain, with a mighty voice out of the fire and the dense clouds. He inscribed them on two tablets of stone, which He gave to me. When you heard the voice out of the darkness, while the mountain was ablaze with fire, you came up to me, all your tribal heads and elders, and said, “Hashem our God has just shown us His majestic Presence, and we have heard His voice out of the fire; we have seen this day that man may live though God has spoken to him. Let us not die, then, for this fearsome fire will consume us; if we hear the voice of Hashem our God any longer, we shall die. For what mortal ever heard the voice of the living God speak out of the fire, as we did, and lived? You go closer and hear all that Hashem our God says, and then you tell us everything that Hashem our God tells you, and we will willingly do it.” Hashem heard the plea that you made to me, and Hashem said to me, “I have heard the plea that this people made to you; they did well to speak thus.

12. דברים י"ח:ט"ו-י"ח

נָבִיא מִקִּרְבְּךָ מֵאַחֶיךָ כָּמֹנִי יִקָּים לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן: כָּל אֲשֶׁר-שָׁאֵלְתָּ מֵעַם ה' אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב בְּיוֹם הַקֶּהֱל לֵאמֹר לֹא אֶסָּף לִשְׁמַע אֶת-קוֹל ה' אֱלֹהֵי וְאֶת-הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת לֹא-אֶרְאֶה עוֹד וְלֹא אָמוּת: וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי הִיטִיבוּ אֲשֶׁר דִּבְּרוּ: נָבִיא אֶקִּים לָהֶם מִקִּרְבָּם אֲחֵיהֶם כְּמוֹךָ וְנִתְּנִי דְבָרֵי בְּפִיו וְדִבֵּר אֵלֵיהֶם אֶת כָּל-אֲשֶׁר אֶצְוֶנּוּ:

Deuteronomy 18:15-18

Hashem your God will raise up for you a prophet from among your own people, like myself; him you shall heed. This is just what you asked of Hashem your God at Horeb, on the day of the Assembly, saying, “Let me not hear the voice of Hashem my God any longer or see this wondrous fire any more, lest I die.” Whereupon Hashem said to me, “They have done well in speaking thus. I will raise up a prophet for them from among their own people, like yourself: I will put My words in his mouth and he will speak to them all that I command him.

13. לקוטי תורה תבא מאג

הַיּוֹם הַזֶּה הוּי"ה אֱלֹהֶיךָ מִצֹּר לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים וְשָׁמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ אוֹתָם בְּכָל לַבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ. אֶת ה' הַאֲמַרְתָּ הַיּוֹם וְגו' וְה' הַאֲמִירְךָ הַיּוֹם וְגו'. לְהַבִּין פִּירוּשׁ הַיּוֹם הַזֶּה וְלֹא כְּתִיב אִיזָה יוֹם מִשׁוּם דֵּהִמְקָרָא מְחוּבֵר לְפִרְשָׁה שֶׁלֹּמַעֲלָה הַיִּמְנָה שֶׁמִּסִּימַת אֶרֶץ זָבַת חֵלֶב וְדָבַשׁ שֶׁקוֹדֵם שֶׁנִּכְנָסוּ לָאָרֶץ הִיא כְּרִיתֵת בְּרִית עַל קְבֻלַּת הַתּוֹרָה מִלְּבַד הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת אִתָּם בְּחֹרֵב וְזֶה הַיּוֹם הַזֶּה וְגו' דֵּהִינּוּ בִּשְׁעַת כְּנִיסַתן לָאָרֶץ וְלֹכְן וְדָבַשׁ הַיּוֹם הַזֶּה הוּי"ה הוּא רֹאשִׁי תִּיבוֹת צִירוֹף הוּי"ה אַחַת שֶׁהוּא"ו שֶׁל דָּבַשׁ שֶׁבִּפְרָשָׁה רֵאשׁוֹנָה מְחוּבֵר לְמִקְרָא שֶׁלֹּמַטָּה הַיִּמְנָה כִּי כָּל עֵינֵי אֶחָד.

14. משלי ח'כ"ב

Proverbs 8:22

"Hashem created me at the beginning of His course As the first of His works of old."

15. ירמיהו ב'ג'

קדש ישראל לה' ראשית תבואתה כל-אכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם-ה':

Jeremiah 2:3

Israel was holy to Hashem, The first fruits of His harvest. All who ate of it were held guilty; Disaster befell them —declares Hashem.

16. בראשית רבה א'ד'

בראשית ברא אלקים, ששה דברים קדמו לבריאת העולם, יש מהן שנבראו, ויש מהן שעלו במחשבה להבראות. התורה והכסא הכבוד, נבראו. תורה מנין, שנאמר (משלי ח, כב): ה' קנני ראשית דרכו. כסא הכבוד מנין, דכתיב (תהלים צג, ב): נכון כסאך מאז וגו'. האבות וישראל ובית המקדש ושמו של משיח, עלו במחשבה להבראות, האבות מנין, שנאמר (הושע ט, י): כענבים במדבר וגו'. ישראל מנין, שנאמר (תהלים עד, ב): זכר עדתך קנית קדם. בית המקדש מנין, שנאמר (ירמיה יז, יב): כסא כבוד מרום מראשון וגו'. שמו של משיח מנין, שנאמר (תהלים עב, יז): יהי שמו לעולם וגו'. רבי אהבה ברבי זעירא אמר אף התשובה, שנאמר (תהלים צ, ב): בטרם הרים ילדו, ואותה השעה תשב אנוש עד דכא וגו', אבל איני יודע איזה מהם קדם, אם התורה קדמה לכסא הכבוד ואם כסא הכבוד קדם לתורה, אמר רבי אבא בר כהנא התורה קדמה לכסא הכבוד, שנאמר (משלי ח, כב): ה' קנני ראשית דרכו וגו', קודם לאותו שכתוב בו (תהלים צג, ב): נכון כסאך מאז. **רבי הונא ורבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רבי יצחק אמרו, מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר**, משל למלך שהיה נשוי למטרונה אחת, ולא היה לו ממנה בן, פעם אחת נמצא המלך עובר בשוק, אמר טלו מילנין וקלמין זו לבני, והיו הכל אומרים, בן אין לו והוא אומר טלו מילנין וקלמין זו לבני, חזרו ואמרו המלך אסטרולוגוס גדול הוא, אלולי שצפה המלך שהוא עתיד להעמיד ממנה בן לא היה אומר טלו מילנין וקלמין לבני. כך אלולי שצפה הקדוש ברוך הוא שאחר עשרים וששה דורות ישראל עתידין לקבל את התורה, לא היה כותב בתורה צו את בני ישראל, דבר אל בני ישראל.

Bereishit Rabbah 1:4

"In the beginning of God's creating..." - Six things preceded the creation of the world; some of them were created and some of them were decided to be created. The Torah and the Throne of Glory were created. How do we know the Torah was? As it says (Proverbs 8:22): "God made me at the beginning of his way." How do we know the Throne of Glory was? As it says (Psalms 93:2): "Your throne is established as of old etc." The Patriarchs, Israel, the Temple, and the name of the Messiah were decided to be created. How do we know the Patriarchs were? As it says (Hosea 9:10): "Like grapes in the wilderness etc." How do we know Israel was? As it says (Psalms 74:2): "Remember your congregation, whom you purchased from old." How do we know the Temple was? As it says (Jeremiah 17:12): "Your throne of glory, on high from the beginning etc." How do we know the name of the Messiah was? As it says (Psalms 72:17): "May his name exist forever etc. [his name shall be Yinnon as long as the sun]." Rabbi Ahavah said in the name of Rabbi Ze'ira: Even repentance was, as it says (Psalms 90:2): "Before the mountains were birthed," and at the same time (Psalms 90:3), "You turned man to contrition etc." However, I do not know which was first--if the Torah preceded the Throne of Glory or the Throne of Glory preceded the Torah. Rabbi Abba Bar Cahana said: The Torah preceded the Throne of Glory, as it says (Proverbs 8:22): "God made me at the beginning of his way, the first of his works of old." This is before that of which it is written (Psalms 93:2): "Your throne is established as of old." **Rabbi Hunna and Rabbi Yirmiyah in the name of Rabbi Shmuel the son of Rabbi Yitzchak**

said: The thought of Israel was before everything. This is like a king who was married to a woman and did not have a son. One time the king was in the market and said: "Take this ink and pen for my son." They said: "He does not have a son." He replied: "Take them; the king must expect a son, because otherwise he would not command that the ink and pen be taken." Similarly, if there was no expectation of Israel receiving it after 26 generations, God would not have written in the Torah: "Command the children of Israel" or "Speak to the children of Israel."

17. רש"י על דברים כ"ו:ט"ז

היום הזה ה' אלקיך מצוך . בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאלו בו ביום נצטוו עליהם (תנחומא):

Rashi on Deuteronomy 26:16

THIS DAY HASHEM THY GOD COMMANDETH THEE — This suggests: each day they (God's commandments) should be to you as something new (not antiquated and something of which you have become tired), as though you had received the commands that very day for the first time (Midrash Tanchuma, Ki Tavo 1; cf. Rashi on Deuteronomy 11:13).

18. דברים ל"א:ט"ז

העילתי בכם היום את השמים ואת הארץ החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה וברכת בחיים למען תחיה אתה וזרעך: לאהבה אתה' אלקיך לשמע בקולו ולדבקה בו כי הוא חייך וארץ ימך לשבת על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם:

Deuteronomy 30:19-20

I call heaven and earth to witness against you this day: I have put before you life and death, blessing and curse. Choose life—if you and your offspring would live— by loving Hashem your God, heeding His commands, and holding fast to Him. For thereby you shall have life and shall long endure upon the soil that Hashem swore to your ancestors, Abraham, Isaac, and Jacob, to give to them.

19. ברכות ל"ג ב:כ"ג

ואמר רבי חנינא: הלל בידי שמים, חוץ מיראת שמים. שנאמר: "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה".

Berakhot 33b

And Rabbi Hanina said: Everything is in the hands of Heaven, except for fear of Heaven. Man has free will to serve God or not, **as it is stated:** "And now Israel, what does Hashem your God ask of you other than to fear Hashem your God, to walk in all of His ways, to love Him and to serve Hashem your God with all your heart and with all your soul" (Deuteronomy 10:12). Hashem asks man to perform these matters because ultimately, the choice is in his hands.